

A. ΚΕΙΜΕΝΟ

Ο όρος Παιδεία με την **ευρύτερη έννοια**, προσδιορίζεται ως η γενικότερη καλλιέργεια του ανθρώπου και συνδέεται με έννοιες, όπως η «μόρφωση», η «αγωγή» και η «κουλτούρα». Δεν περιορίζεται βέβαια, μόνο στο εκπαιδευτικό σύστημα, αλλά είναι απόρροια της συνδυασμένης επίδρασης κοινωνικών και πολιτιστικών παραγόντων. Εκτός από τη θεσμοθετημένη εκπαίδευση, η οικογένεια, τα μέσα ενημέρωσης και ψυχαγωγίας, το ευρύτερο περιβάλλον με τις επικρατούσες αξίες και αντιλήψεις, η πολιτιστική ατμόσφαιρα μιας κοινωνίας, επηρεάζουν την πνευματική ανάπτυξη και τη διαμόρφωση του ήθους και της συμπεριφοράς του ατόμου, δηλαδή την Παιδεία του.

Μια τέτοια προσέγγιση της έννοιας αποκαλύπτει και το διττό της ρόλο, δηλαδή την ευθύνη της για τη διάπλαση της προσωπικότητας και την κοινωνικοποίηση του νέου. Δηλαδή η παιδεία αναλαμβάνει αρχικά να *αφυπνίσει* και να αξιοποιήσει τις πνευματικές δυνάμεις του ανθρώπου. Γι' αυτό και ο πρώτος ρόλος που καλείται να παίξει αυτή είναι η πνευματική *καλλιέργεια*.

Η πνευματική καλλιέργεια που παρέχει η παιδεία συνίσταται στην κατάρτιση του ανθρώπου από άποψη γνώσεων, στην καλλιέργεια της λογικής και στην ευαισθητοποίηση του νέου. Στην πρώτη περίπτωση οι γνώσεις αποτελούν απαραίτητα και αναγκαία βήθρα στήριξης του προσωπικού οικοδομήματος. Παράλληλα, η καλλιέργεια της λογικής, δηλαδή της κριτικής ικανότητας και του προβληματισμού, δίνει τη δυνατότητα στο άτομο να λειτουργεί

ως **ανεξάρτητη** προσωπικότητα, ικανή να αντιστέκεται στους σύγχρονους μηχανισμούς **ετεροκαθορισμού**. Τέλος, η καλλιέργεια της αισθητικής είναι αυτή η διαδικασία που βοηθάει τον άνθρωπο στη σύλληψη και τη γεύση της ομορφιάς της ζωής. Με την απόκτηση της γνώσης, της λογικής και της ευαισθησίας ο άνθρωπος ολοκληρώνει την πνευματική του καλλιέργεια και αποκτά **καθολική** αντίληψη της ζωής.

Η παιδεία, όμως, δεν αντιμετωπίζει τον άνθρωπο μόνο ως πνευματική **παρουσία**. Παράλληλα αναλαμβάνει να **εξανθρωπίσει** τον ψυχικό κόσμο του ατόμου προετοιμάζοντας το έδαφος για την επαφή του με τις διαχρονικές αξίες. Πρόκειται για ένα έργο δύσκολο, επειδή οι κοινωνίες της εποχής μας χαρακτηρίζονται από ανθρωπιστική κρίση και αντιφατικότητα των ηθικών κανόνων. Είναι, ωστόσο, απαραίτητο, αφού όλοι γνωρίζουμε πως μία πνευματική καλλιέργεια χωρίς παράλληλη ψυχική-χωρίς ηθικούς φραγμούς και αναστολές - θα εγκυμονούσε τεράστιους κινδύνους. Ας φανταστούμε τα προϊόντα του ανθρωπίνου πνεύματος στα χέρια ατόμων χωρίς συνείδηση, ηθικές αρχές και ανθρωπισμό.

Αν, λοιπόν, η Παιδεία κατορθώσει να δώσει στον άνθρωπο τη δυνατότητα διαμόρφωσης μιας ενιαίας και ολοκληρωμένης προσωπικότητας τότε θα έχει πετύχει τον πρώτο της στόχο και θα έχει ήδη προλείανει το έδαφος για το δεύτερο, δηλαδή τη μεθοδική κοινωνικοποίηση του ατόμου.

Συγκεκριμένα η Παιδεία, έχοντας ως δεδομένο την κοινωνική φύση του ανθρώπου, **φροντίζει** να μεταλαμπαδεύσει σ' αυτόν όλα τα στοιχεία της ομοιογένειας, ώστε να διευκολύνεται η εύρυθμη λειτουργία της κοινωνίας και να προωθείται η ομαλή ένταξή του νέου μέσα στους κόλπους της. Η Παιδεία βοηθά στην επαγγελματική αποκατάστασή του νέου και στη μεταβολή του σε δραστήρια και παραγωγική μονάδα του κοινωνικού συνόλου. Επιπλέον, ως παράγοντας δημιουργίας πολιτικής συνείδησης συντελεί στη μεταμόρφωση του νέου σε υπεύθυνο και συνειδητοποιημένο πολίτη. Τέλος, καθιστώντας τον μέτοχο της παράδοσης και των εξελίξεων στο χώρο των γραμμάτων, της επιστήμης και της τέχνης έμμεσα τον οδηγεί στις πολιτιστικές διαδικασίες της κοινωνίας. Μέσα απ'

αυτό το σκεπτικό αντιλαμβανόμαστε ότι η Παιδεία είναι ο κινητήριος «μοχλός» της κοινωνικής προόδου.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

A) Να γραφεί η περίληψη του κειμένου σε 100-110 λέξεις.

(Μονάδες 25)

B. 1.) Να ελέγξετε την ορθότητα των ακόλουθων θέσων σημειώνοντας ένα Σ ή Λ στα κενά.

α. Η προσλαμβάνουσα παιδεία καθορίζεται από όλους τους φορείς διαπαιδαγωγικής, ακόμα και τα Μ.Μ.Ε.

β. Η πνευματική καλλιέργεια, που αποτελεί στόχο της παιδείας, αφορά αποκλειστικά στην κατάκτηση γνώσεων.

γ. Η ανάπτυξη της ηθικής υπόστασης του ατόμου κρίνεται σημαντική αλλά δευτερεύουσας σημασίας στόχος για την παιδεία καθώς βιώνουμε μία άκρως υλιστική εποχή της οποίας η βασική αρχή είναι το κέρδος.

δ. Η παιδεία καθιστά τον άνθρωπο μέτοχο της παράδοσής του και μέσω αυτής πολιτικοποιείται.

ε. Το άτομο φέρει αμέριμη την ευθύνη να ακολουθήσει ή να απορρίψει τα κελεύσματα της παιδείας ανάλογα με τον αντίκτυπο των αξιών που του έχουν εμφυσηθεί από την παιδεία της εποχής του.

(Μονάδες 10)

B.2.) Να εντοπίσετε τη δομή και τον τρόπο ανάπτυξης

α. της πρώτης και

β. της τελευταίας παραγράφου του κειμένου.

(Μονάδες 5)

B. 3.) Να βρεθούν οι τρόποι επίτευξης συνοχής

α. Ανάμεσα στις παραγράφους του κειμένου

β. Ανάμεσα στις περιόδους λόγου της τρίτης παραγράφου

(Μονάδες 5)

B.4.) ευρύτερη, ανεξάρτητη, καθολική, παρουσία, φροντίζει: Να δώσετε το αντώνυμο κάθε λέξης.

(Μονάδες 5)

B. 5.) «Η Παιδεία βοηθά στην επαγγελματική αποκατάστασή του νέου» β. «Ο όρος Παιδεία προσδιορίζεται ως γενικότερη καλλιέργεια των ατόμων»: Να βρεθεί το είδος της σύνταξης, να τραπεί στην αντίθετή της και να εντοπιστούν οι νοηματικές διαφορές

(Μονάδες 4)

B. 6) α) απόρροια, αντιλήψεις, διάπλαση, ανεξάρτητη, προλειάνει, καθιστώντας: Για κάθε λέξη να δώσετε ένα συνώνυμο χωρίς να αλλοιώνεται το νόημα του κειμένου

B.7) α) Να εντοπίσετε και να αιτιολογήσετε τη χρήση των ρηματικών προσώπων του κειμένου. (Μον. 2)

β) Να βρεθούν δύο παραδείγματα αναφορικής και δύο ποιητικής χρήσης του λόγου (Μον. 2)

γ) Να εντοπισθούν τα σημεία στίξης του κειμένου και να αιτιολογηθεί η χρήση τους. (Μον. 2)

(Μονάδες 6)

Γ. ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΛΟΓΟΥ

Σε ένα άρθρο σας στο περιοδικό του σχολείου σας να προβάλετε τους τρόπους με τους οποίους το σχολείο διαμορφώνει το δημοκρατικό ήθος και καλλιεργεί τη δημοκρατική συνείδηση των μαθητών. (500-600 λέξεις)

(Μονάδες 40)

Σας ευχόμαστε επιτυχία!